

Hätäsen talon murhatarina

Enontekiön kotiseutumuseon päärakennus, Hätäsen talo, on alun perin Kittilän Raattaman kylästä. Talo on rakennettu 1800-luvun loppupuolella. Vuosisadan vaihteessa sitä asutti Juho Erkki Heikin-poika Raattama, jota myös Juntiksi tuttavien kesken kutsuttiin. Talossa asui isännän lisäksi emäntä sekä kuusi lasta. Juntti tunnettiin syrjäisen erämaakylän kauppiana.

Sata vuotta sitten sattui koko Lappia kuohuttanut tapaus, joka liittyi juuri tähän Hätäsen taloon. Joulukuussa 1905 ilmestyi kylään tinuriksi esittäytynyt mies Oulusta, Heikkinen nimeltään. Tinuri kiersi kylästä kylään tinaamassa emäntien kuparipannuja. Tämä iso ja kolkko mies majoitettiin kauppias Juntin taloon. Tuohon aikaan jokainen kulkija, tuttu tai tuntematon, sai maakunnan tavan mukaan yösjän kylässä.

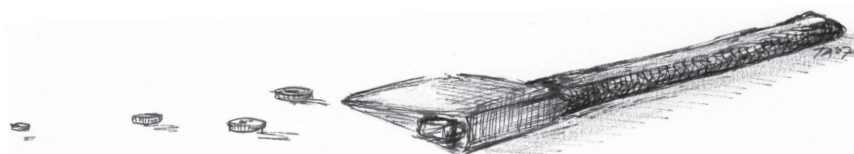
Seuraavana päivänä tinuri kuljeskeli kylällä ja lainasi naapuritalosta kirveen käydäkseen metsällä. Siellä hän veisti itselleen sukset. Illan tultua majapaikan väki kävi levolle. Yksi toisensa jälkeen vaipui uneen, lukuun ottamatta etelän miestä. Hänen silmissään kimmelsivät kamarin arkussa säilytetyt kauppiaan rahat.

Tinuri lähti ulos kävelemään. Mukanaan hän toi lainaamansa kirveen. Varmistuttuaan, että perhe nukkui, hän hiipi nuoren Hermanni-pojan luo. Kirves kohosi ison miehen kädessä iskeytyen pahaa-aavistamattomaan Hermanniin. Poika heräsi huutaen ja yritti pakoontua, mutta hän kohtasi matkansa pään eteisessä. Talossa vieraana ollut kiertokoulunopettaja heräsi meteliin. Törmättyään eteisessä kuolleeseen poikaan hän ymmärsi tilanteen vakavuuden ja juoksi kylälle hakemaan apua.

Seuraavana uhriksi joutui isäntä, joka lyötiin kuoliaaksi sänkyynsä. Talon iso ja roteva emäntä yritti pysäyttää murhamiehen työt, mutta joutui itsekin tämän kirveen uhriksi. Emännän apuun tullutta tytärtäkin ehti tinuri kirveellään lyödä, mutta tästä huolimatta tytär pääsi pakoontua. Pienimmät lapset pääsivät kaikkien onneksi livahtamaan uunin taakse piiloon vahingoittumattomana.

Lopulta paikalle saapui auttaja naapurista, mutta hänkin sai iskun kirveestä ja joutui perääntymään. Seuraavana paikalle saapui Mikon-Pekka. Näkemästään raivoissaan Mikon-Pekka syöksyi äijään kiinni ja tempaisi tältä kirveen. Pekka aikoi panna pika-oikeuden käytäntöön, mutta tinurin onneksi kirveen terä irtosi paiskautuen seinän. Yhteisvoimin paikalle saapuneiden kylänmiesten kanssa saatiin tinuri vihdoinkin taltutettua. Surmista järkyttyneet miehet ripustivat tinurin pää alaspäin orteen niin, että tämä joutui katselemaan työnsä jälkiä. Nimismiehen ja lääkärin ehdittyä Kittilästä paikalle otettiin itsekin jo kuoleman rajoilla liikkunut mies alas orresta ja vietiin säilöön tuomiota odottamaan.

Kyläläiset olivat niin kuohuksissa ja vihaisia tapauksesta, että oikeudenkäynti uhkasi epäonnistua. Isännät suunnittelivat kaappaavansa syytetyn ja tuomitsevansa tämän korpilain mukaan. Nimismies sai kuitenkin isännät jättämään asian oikeudelle. Siellä tinuri tuomittiin syyntakeettomaksi, vaikka kyläläiset yrittivät todistaa hänen tarkasti suunnitelleen tekoaan. Valitukset eivät auttaneet ja tuomio piti. Tapauksen jälkeen ei ennen niin vieraanvarainen kylä katsonut hyvällä outoa kulkijaa. Nykyään ovat ennakkoluulot jo kuitenkin hälvenneet ja turisti löytää tunturin juurelta paikan, jossa vieras otetaan avosylin vastaan.

Lähde: Enontekiön kotiseutumuseon esite.
Teksti: Ulla Viitanen (2006).